

Základní škola Glowackého, 181 00 Praha 8, Glowackého 555/6	
ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE ŠKOLY NA OBDOBÍ 2023-2027	
Zpracovaly:	Mgr. Petra Watzingerová, školní metodik prevence pro 1. stupeň Mgr. Ivana Addarová, výchovný poradce pro 2. stupeň, vedoucí ŠPP
Schválil:	Mgr. Simona Škaloudová, ředitelka školy
Platnost ode dne:	1. 9. 2023

1. Stručná charakteristika dokumentu

Škola vytváří tento program jako základní nástroj prevence. Jde o komplexní systémový prvek v realizaci preventivních aktivit, program je nejméně jednou ročně vyhodnocován, sleduje se účinnost, průběh, měří se efektivita jednotlivých aktivit. Pro školu je závazný a podléhá kontrole České školní inspekce.

Nárůst různých projevů rizikového chování včetně zneužívání návykových látek v populaci mládeže a dětí školního věku se stává celospolečenským problémem. Děti patří k nejohroženější skupině. Proto je důležité zahájit primární prevenci právě v době základní školní docházky, poskytnout žákům co nejvíce informací o drogové problematice (přiměřeně k věku žáků), naslouchat jejich problémům a otevřeně s nimi hovořit i na neformální úrovni.

Doba platnosti: 5 let

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 21291/2010-28 ve znění zveřejněném v lednu 2012

Článek 2, odst. 7

Školní preventivní strategie je dlouhodobým preventivním programem pro školy a školská zařízení. Je součástí školního vzdělávacího programu, který vychází z příslušného rámcového vzdělávacího programu, popř. přílohou dosud platných osnov a učebních plánů. Vychází z omezených časových, personálních a finančních investic se zaměřením na nejvyšší efektivitu, jasně definuje dlouhodobé a krátkodobé cíle, je naplánována tak, aby mohla být řádně uskutečňována. Přizpůsobuje se kulturním, sociálním či politickým okolnostem i struktuře školy či specifické populaci jak v rámci školy, tak v jejím okolí, respektuje rozdíly ve školním prostředí.

Oddaluje, brání nebo snižuje výskyt rizikových forem chování, zvyšuje schopnost žáků a studentů činit informovaná a zodpovědná rozhodnutí. Má dlouhodobé výsledky, pojmenovává problémy z oblasti rizikových forem chování. Pomáhá zejména těm jedincům, kteří pocházejí z nejvíce ohrožených skupin (minoritám, cizincům, pacientům či dětem) při zajištění jejich lidských práv a povinností. Podporuje zdravý životní styl, tj. harmonickou rovnováhu tělesných a duševních funkcí s pocitem spokojenosti, chuti do života, tělesného i duševního blaha (výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, výživa a pohybové aktivity). Poskytuje podněty ke zpracování Minimálního preventivního programu.

2. Stručná charakteristika školy

Je tomu již pět roků, kdy vedení školy vytvořilo ve spolupráci s pedagogickým sborem, žáky, rodiči, zástupci zřizovatele a partnery školy zcela novou vizi, kterou se v následujícím období bude škola naplňovat. **Nová vize** byla formulována prostřednictvím **10 hesel**, každé z nich představuje jednu z významných oblastí, na kterou se při své činnosti škola usilovně zaměřuje.

Realizací této koncepce se naše škola stala školou otevřených možností, která vzdělává a vychovává žáky v bezpečném a motivujícím prostředí a připravuje je k úspěšnému životu v neustále se proměňujícím světě. Cílem je naučit žáky aplikovat vědomosti, komunikovat, zdůvodňovat, kriticky myslet, identifikovat problémy a hledat optimální strategie pro jejich řešení, respektovat individualitu druhých, pomáhat, pracovat s moderními informačními a komunikačními prostředky. To znamená **maximálně naplňovat potenciál žáků a vybavit každého z nich vším potřebným pro spokojený a radostný život.**

Cíle a hodnoty základní školy

Naším cílem je maximálně naplňovat potenciál svých žáků. Soustavně vytváříme příležitosti pro jejich rozvoj. Výuka je atraktivní, pestrá, respektuje zájmy a potřeby žáků. Vychází nejen ze životních situací, ale má i přímou návaznost na praktický život a motivuje je k celoživotnímu vzdělávání. Vede žáky k plánování, organizování a řízení vlastního učení. Naším žákům se tak otevírají možnosti studijního i profesního uplatnění.

Zapojujeme se do projektů a soutěží vědomostních, sportovních, uměleckých. Podporujeme úspěšnost jednotlivých žáků v činnostech, ve kterých mohou uplatnit své specifické zájmy a talent. Naši absolventi jsou připraveni úspěšně studovat na středních školách.

Naše škola je založena na demokratických principech, je šířitelem základních společenských hodnot a vede žáky k uvědomování si odpovědnosti za svá rozhodnutí. Žákovský parlament dává žákům možnost podílet se na činnosti třídní nebo školní samosprávy a ovlivňovat dění ve škole.

Kultura naší školy je postavena na podpoře pozitivního sociálního klimatu ve škole. Celý pedagogický sbor, všichni zaměstnanci školy i žáci jsou vůči sobě empatičtí, umí si naslouchat, znají potřeby druhých a respektují individualitu každého. Dbáme na bezpečnost a ochranu zdraví všech žáků i pedagogů. Ve škole vládne přátelská a vlídná atmosféra. Výuka probíhá v moderně vybavených učebnách. K dispozici je sportovní areál, disponujeme širokým zázemím pro mimoškolní zájmové aktivity. Žáci se pohybují v příjemném prostředí, založeném na vzájemné důvěře, spolupráci a zároveň přiměřeně vysokých nárocích rozvíjejících jejich tvořivost.

3. Personální zajištění prevence

Výchovný poradce

Mgr. Josef Bíca – výchovný poradce pro 1. stupeň

Mgr. Ivana Addarová – výchovný poradce pro 2. stupeň, kariérový poradce

- věnuje pozornost systematické informační činnosti významné pro volbu dalšího studia nebo jiné formy přípravy pro volbu povolání žáků
- poskytuje individuální konzultace žákům a jejich zákonným zástupcům při řešení výchovných a výukových problémů i v otázkách týkajících se studia na SŠ a volby povolání
- zprostředkovává styk s PPP a SPC, dává rodičům návrhy na odborná vyšetření, pomáhá se žádostmi o vyšetření, podílí se na tvorbě individuálního vzdělávacího plánu pro děti se specifickými poruchami učení či se speciálními potřebami a kontroluje plnění tohoto plánu pečuje o žáky se zvláštními vzdělávacími potřebami, o zdravotně postižené žáky a žáky talentované
- pečuje o žáky s výchovnými problémy, s poruchami chování, o žáky v náročných životních situacích, popř. o žáky ohrožené školní neúspěšností
- spolupracuje s pracovníky SPC a PPP, s odbornými lékaři, orgány MÚ, OSPOD, policií apod.
- soustavně se vzdělává v oblasti výchovného poradenství
- informuje zákonné zástupce žáků o činnosti zařízení výchovného poradenství, o možnostech využití jejich odborných služeb

- spolupracuje s metodikem prevence a členy školního poradenského pracoviště

Metodické a informační činnosti

1. Metodická pomoc pedagogickým pracovníkům školy
 - v otázkách kariérového rozhodování žáků
 - s přípravou a vyhodnocováním plánu pedagogické podpory
 - s naplňováním podpůrných opatření ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
 - s tvorbou a vyhodnocováním individuálních vzdělávacích plánů
 - v práci s nadanými a mimořádně nadanými žáky
2. Zprostředkování nových metod pedagogické diagnostiky a intervence pedagogickým pracovníkům školy
3. Metodická pomoc pedagogickým pracovníkům školy v otázkách kariérového rozhodování žáků, integrace, individuálních vzdělávacích plánů, práce s nadanými žáky apod.
4. Předávání odborných informací z oblasti kariérového poradenství a péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami pedagogickým pracovníkům školy
5. Poskytování informací o činnosti školy, školských a dalších poradenských zařízení v regionu, o jejich zaměření, kompetencích a o možnostech využívání jejich služeb žákům a jejich zákonným zástupcům.
6. Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči dalších poradenských zařízení a jejich zajištění v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů
7. Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti výchovného poradce, navržená a realizovaná opatření.

Školní metodik prevence

Mgr. Petra Watzingerová, školní metodik prevence pro 1. stupeň

Mgr. Alena Kučerová, školní metodik prevence pro 2. stupeň

Koordinační činnosti

1. Koordinace tvorby, kontrola, evaluace a participace při realizaci minimálního preventivního programu školy.

2. Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, rasismu a xenofobie, prokriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších projevů rizikového chování.
3. Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování. Vyhledávání a nastavení vhodné podpory směřující k odstranění rizikového chování.
4. Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování.
5. Individuální a skupinová práce se žáky a studenty s obtížemi v adaptaci, se sociálně vztahovými problémy, s rizikovým chováním a problémy, které negativně ovlivňují jejich vzdělávání.
6. Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasismu, xenofobie a dalších jevů, které souvisejí s přijímáním odlišnosti.
7. Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence rizikového chování, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími odbornými pracovišti, zařízeními a institucemi, které působí v oblasti prevence rizikového chování.
8. Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu rizikového chování.
9. Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence rizikového chování v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů.
10. Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.

Informační činnosti

1. Zajišťování a předávání odborných informací o problematice rizikového chování, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.

2. Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.
3. Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikového chování, zejména orgánů státní správy a samosprávy, středisek výchovné péče, poskytovatelů sociálních služeb, zdravotnických zařízení, Policie České republiky, orgánů sociálně-právní ochrany dětí, nestátních organizací působících v oblasti prevence, center krizové intervence a dalších zařízení, institucí a jednotlivých odborníků.
4. Předávání informací a zpráv o realizovaných preventivních programech zákonným zástupcům, pedagogickým pracovníkům školy a školskému poradenskému zařízení.
5. Vedení dokumentace, evidence a administrativa související se standardními činnostmi v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů a předávání informací o realizovaných preventivních programech školy pro potřeby zpracování analýz, statistik a krajských plánů prevence.

Poradenské činnosti

1. Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy rizikového chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště ve spolupráci s třídními učiteli.
2. Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje rizikového chování u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj rizikového chování ve škole.
3. Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

Výše uvedení pracovníci budou poskytovat poradenskou a konzultační podporu žákům a jejich rodičům. Jejich činnost a spolupráci zastřešuje a kontroluje vedení školy. Odbornou metodickou podporu poradenským pracovníkům ve škole poskytují především PPP, SPC a další odborná pracoviště.

Jednotlivé kompetence najdeme ve vyhlášce 72/2005 Sb. a v metodickém doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j. 21291/2010-28.

Pedagogové

Věnují se v rámci výuky rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod v rámci koncepce školy. Provádějí průběžnou diagnostiku žáků a třídy, na pedagogických radách vzájemně hodnotí uplynulé období, konzultují případné problémy, navrhnou opatření. Třídní učitel je v kontaktu s rodiči žáků své třídy prostřednictvím třídních schůzek, osobních setkání a dalších možností komunikace.

Ředitelka školy

Sleduje efektivitu prevence rizikového chování. Sleduje problémy v kontextu celé školy a dělá personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole. Svolává v případě potřeby výchovnou komisi za účasti rodičů, pedagogů, pracovníků orgánů péče o dítě, psychologů apod.

Výchovná komise

Řeší závažnější problémy chování a prospěch žáků. Převážně pak ty problémy, které řešil třídní učitel, a následně nedošlo ke zlepšení. Jedná se o rizikové projevy chování jako je šikana, záškoláctví, agresivita, nekázeň, zhoršený prospěch, závislostní chování apod.

Cílem není pouze sankcionovat jednotlivé přestupky, ale nastavit především preventivní opatření k potlačení výskytu rizikových projevů chování a nabídnout pomoc při zvládnutí těchto problémů.

Složení výchovné komise: Školní metodik prevence, výchovný poradce, třídní učitel, ředitelka školy (zástupce ředitele školy).

4. Typy prevence

Primární prevencí rozumíme veškeré konkrétní aktivity realizované s cílem předejít problémům a následkům sociálně patologických jevů, případně minimalizovat jejich negativní dopad, včetně dalšího šíření.

Nespecifická primární prevence představuje základ a nosný prvek celého systému prevence. Jde o volnočasové aktivity určené nejširším vrstvám dětí a mládeže, umožňující harmonický rozvoj osobnosti jednotlivce.

Specifická primární prevence je realizována v rámci podpůrných programů pro rizikové skupiny dětí, pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami jako prevence vyloučení.

5. Cílové skupiny

I. Žáci – 1. stupeň

Úkolem třídních učitelů je vybrat konkrétní témata, která budou vycházet ze znalosti dětí a problematiky třídy. Je nutné se zaměřit na stanovení a užívání pravidel soužití mezi žáky a dospělými ve škole, zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti, posilování zdravého sebevědomí, posilování projevů vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry, objevování individuálních odlišností, tolerance.

Žáci by měli zvládnout stres a jeho řešení. Je třeba upozorňovat na dodržování životosprávy. Důležitá je spolupráce v kolektivu a vzájemná pomoc, vůle podřídit se vyšším zájmům, seznámení se a používání pravidel slušného a společenského chování, dovednost chránit se v různých situacích, získat pomoc pro sebe, nebo jiné. Je třeba podporovat komunikaci, diskusi, ekologické myšlení, estetické cítění, relaxaci atd.

II. Žáci – 2. stupeň

Přechod na druhý stupeň základní školy přináší řadu změn a z nich vyplývajících zátěžových situací – změna třídního učitele, střídání vyučujících v jednotlivých předmětech, odchod některých spolužáků (víceletá gymnázia, sportovní třídy apod.) a příchod nových spolužáků, zvýšené nároky na objem a strukturu učiva.

Je třeba využívat různých metod, například relaxačních technik, projektů, aktivní práce ve skupině a zapojení do psychosociálních her, empatie, nácvik verbální a nonverbální komunikace, využití projekčních technik, modelování situací apod.

Je třeba rozvíjet dovednosti správně se rozhodovat, umět vybrat vhodné osoby a organizace pro pomoc, ubránit se tlaku vrstevníků.

Důležité jsou znalosti a schopnosti získávat informace k problematice rizikového chování. Většina témat bude zařazena hlavně do předmětů výchov – osobnostní a sociální výchova, výchova k občanství, tělesná výchova atd. K prevenci rizikového chování je však třeba využít všech vhodných témat.

III. Pedagogičtí pracovníci

Předpokladem naplňování cílů v oblasti prevence je pedagog vzdělaný, kvalifikovaný, komunikativně, psychologicky a speciálně pedagogicky vybavený. Svou osobností se pozitivně podílí na vývoji sebeuvědomění žáka a je schopen vyučovat za aktivní účasti dětí. Zvyšování odolnosti dětí a mládeže proti rizikovým projevům chování vyžaduje systémovou a koordinovanou přípravu realizátorů preventivních aktivit ve školách a školských zařízeních. Je důležité působení na postoje a dovednosti pedagogů dobrým klimatem školy, společnými aktivitami a prací na společných tématech a pravidlech.

Vedení školy v plném rozsahu podporuje Školní preventivní strategii. Je kladen důraz na začlenění problematiky prevence do tematických plánů.

Všichni pedagogičtí pracovníci plně respektují Školní preventivní strategii, mají podle předmětů a ročníků zařazena témata primární prevence ve svých tematických plánech.

Učitelé do svých tematických plánů, pokud to je možné, zařazují projekty zaměřené na primární prevenci a na posílení sociálních dovedností a upevňování kolektivu třídy.

IV. Rodiče

Cílem je aktivní zapojení rodiny i veřejnosti do prevence rizikových projevů chování, a to prostřednictvím dostatečného informování a aktivitami specificky zaměřenými na tuto cílovou skupinu (konzultace, třídní schůzky, Program proti šikaně, nástěnky, letáky, webové stránky atd.).

Nezbytné jsou také poradenské akce a aktivity pro rodiče a snahy o navázání atmosféry důvěry při řešení problémů obecných i osobních.

6. Cíle školní preventivní strategie

Hlavním cílem preventivního programu je pro naši školu zvýšení odolnosti žáků vůči projevům rizikového chování. Chceme, aby se předcházení rizikovým druhům chování stalo neoddelitelnou součástí výuky, života školy, a především běžného života našich žáků.

Dobrý pedagog dokáže konkrétní témata prevence promítnout do jakéhokoli předmětu, dokáže identifikovat a využívat situace, kdy je třeba zásady prevence přirozenou cestou připomínat.

Cílem je vést žáky ke správnému sebehodnocení, zdravému sebevědomí, stanovení si reálných cílů v životě k poznávání sebe sama, k dovednostem řešit problémy a konflikty.

1. Dlouhodobé – zaměřené na všechny cílové skupiny

- Vytvářet ve škole příjemné, klidné, bezpečné, komunikaci otevřené prostředí.
- Budovat partnerské vztahy mezi žáky a učiteli a zákonnými zástupci.
- Podporovat vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti prevence rizikového chování.
- Poskytovat poradenské a konzultační služby pro žáky, jejich zákonné zástupce a pedagogy.
- Prohloubit a zlepšit komunikaci mezi školou a rodiči.
- Poskytovat metodickou podporu učitelům.
- Sledovat individuální potřeby žáků, všímat si projevů jejich chování a případných změn, pečlivě a důsledně sledovat školní úspěšnost.
- Vést žáky k odpovědnosti za své chování, zdravému sebevědomí, zvládnání stresů.
- Předcházet rizikovému chování v oblasti: záškoláctví, šikany a kyberšikany, násilí, vandalismu a kriminality, užívání návykových látek, závislosti na počítačových hrách, rasismu a xenofobie, poruch příjmu potravy, týrání a zneužívání dětí, ohrožování mravní výchovy mládeže, domácího násilí apod.
- Podporovat žáky ve smysluplném využívání volného času (nabídka zájmových kroužků přímo ve škole, popř. školní družině).
- Sledovat účinnost preventivních programů aplikovaných školou a vytvořit zázemí pro jejich vytváření a realizaci.

- Zkvalitnit práci třídního učitele a ostatních pedagogů ve smyslu kladného působení na žáky ve výchovně vzdělávacím procesu i při mimoškolních činnostech.
- Upevňovat a dodržovat zásady zdravého životního stylu a rozvíjet sociální a komunikační dovednosti.
- Snížit násilí mezi žáky a zvýšit bezpečnost žáků ve škole.
- Naučit se respektu a toleranci k ostatním.
- Posilovat u žáků sebepoznání, zdravé sebevědomí a vzájemné porozumění.
- Pravidelně uskutečňovat schůzky ŠPP.

Krátkodobé

Vyplyvají z dlouhodobých cílů. Jedná se o konkrétní aktivity a činnosti jednotlivých osob či skupin. Vycházejí z činností a aktivit, které se snažíme realizovat a provádět v každém školním roce.

- Nadále usilovat o zapojení všech pedagogů do systému prevence a začleňovat problematiku prevence rizikového chování do výuky jednotlivých předmětů v rámci našeho školního vzdělávacího programu.
- Důsledná podporovat vzájemnou spolupráci a informovanost pedagogů – o chování žáků, o jejich výukových potížích.
- Spolupracovat s odborníky a organizacemi z oblasti prevence, zajistit odpovídající množství preventivních aktivit – programů, besed, přednášek atd.
- Podporovat spolupráci žáků z různých ročníků (projektové dny)
- Podporovat smysluplné trávení volného času žáků – společné akce školy pro žáky školy a jejich zákonné zástupce i pedagogy.

7. Způsoby realizace

1. Ve vyučovacích hodinách

Rozvoj sociálních dovedností dětí prostřednictvím různých motivačních her a dotazníků. Mezi tyto dovednosti patří aktivní naslouchání, relaxace, sebepoznání, sebepojetí, verbální a nonverbální komunikace, kooperace, empatie, interakce, soutěžení, rozhodování a řešení konfliktů.

Na 1. stupni budou zařazena především tato témata:

- Vztahy (rozvoj komunikace, spolupráce, posílení sebevědomí...)

- Vhodné využívání volného času
- Šikana a kyberšikana
- Bezpečné chování na internetu

Na 2. stupni budou zařazena především tato témata:

- Vztahy (rozvoj komunikace, spolupráce, posílení sebevědomí...)
- Netolismus (řešení závislosti na virtuálních drogách – PC, internet, TV)
- Závislost (účinek drog na lidský organismus, právní aspekt)
- Sexuální chování (pohlavně přenosné choroby, hodnotová orientace adolescentů, zodpovědnost)
- Agresivní chování – Šikana a Kyberšikana

2. Na hodinách osobnostní výchovy (1. stupeň) a osobnostní a sociální výchovy/etické výchovy (2. stupeň) bude věnován čas třídnickým záležitostem, aktuální problematice třídy a prohlubování spolupráce a vzájemného poznávání a respektování a budování třídního klimatu.

3. Jednorázové aktivity primární prevence (dle potřeb dětí, aktuální situace a nabídky) Budou realizovány v souladu s Preventivním programem prostřednictvím státních organizací (Policie ČR) a dalších organizací poskytujících programy primární prevence patologických jevů.

4. Volnočasové aktivity (dle zájmu dětí)

Zájmové kroužky

Kulturní a sportovní akce školy

Společenské akce s rodiči

V Praze 1. 9. 2023